

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра психології і туризму

Курсова робота

**на тему: «Стан та перспективи українсько-іспанського співробітництва
в сфері туризму»**

здобувача групи Т 02-21
факультету туризму, бізнесу і
психології
освітньої програми
Туристичне обслуговування
спеціальності 242 Туризм
Сергієнко Милани Юріївни

Науковий керівник:
к. і. н., доц. Гедін М.С.

Кількість балів _____
Оцінка ЄКТС _____
Національна шкала _____

Члени комісії:

_____	_____
(підпис)	(прізвище та ініціали)
_____	_____
(підпис)	(прізвище та ініціали)

КИЇВ – 2023

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	6
1.1. Понятійний апарат дослідження.....	6
1.2. Актуалізація міжнародного співробітництва в галузі туризму в умовах євроінтеграції	8
РОЗДІЛ 2. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА УКРАЇНСЬКО-ІСПАНСЬКОГО СПІВРОБІТНИЦТВА В СФЕРІ ТУРИЗМУ.....	10
2.1. Організація туризму в Іспанії як досвід для України	10
2.2. Напрями українських туристичних потоків в Іспанії.....	14
РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ УКРАЇНСЬКО-ІСПАНСЬКОГО СПІВРОБІТНИЦТВА В СФЕРІ ТУРИЗМУ.....	18
3.1. Культурно-пізнавальний туризм як перспективний напрям українсько-іспанського співробітництва в сфері туризму.....	18
3.2. Напрями співробітництва український та іспанських міст в сфері туризму	22
ВИСНОВКИ.....	27
РЕЗЮМЕ.....	28
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	30
ДОДАТКИ.....	32

ВСТУП

Актуальність теми. Сучасна стратегія міжнародного туризму спрямована на визначення напрямів його державного та міжнародного регулювання. Головна регулятивна роль у розвитку міжнародного туризму належить наднаціональним органам і національним інституціональним структурам, які розробляють відповідні стратегії та тактику участі країни на міжнародних ринках туристичних послуг. Крім того окремою складовою структури управління та регулювання міжнародного туризму стають інституції транскордонного співробітництва, які можуть об'єднувати та реалізовувати стратегічні орієнтири певних регіональних центрів світових туристичних послуг. Проте істотні відмінності у рівнях соціально-економічного розвитку країн зумовлюють специфіку розвитку міжнародного туризму в них. Відповідно і національні органи з управління та регулювання міжнародною туристичною діяльністю суттєво різняться за обсягом прав і повноважень. Як наслідок, неоднорідність національних інституціональних структур і строкатість їх організаційних форм значно ускладнюють гармонійність реалізації спільної наднаціональної регулятивної політики в галузі міжнародного туризму.

Авторитет країни на міжнародній арені залежить, головним чином, від результатів її зовнішньої політики. Виважена, прагматична, раціональна і далекоглядна зовнішня політика створює передумови для прискорення політичного, економічного і соціального розвитку країни. Важливим чинником розвитку у контексті здійснення Україною зовнішньої політики та реалізації національних інтересів є співпраця з країнами Західної Європи та Іспанією зокрема як розвиненою країною світу.

Як відомо, двостороннє співробітництво виникає тоді, коли дві сторони домовляються між собою щодо довгострокових дій відносно розвитку взаємних туристських зв'язків. Цілі, форми і методи співробітництва закріплюються в спеціальних договорах, які зазвичай мають назву міждержавних (міжурядових) угод про співпрацю в сфері туризму. Такі угоди являють собою найбільш доступну й ефективну форму міжнародного

співробітництва, тому що для їх узгодження й реалізації не потрібно створювати якихось складних організаційних структур. Тому практика двосторонніх угод широко застосовується багатьма країнами, зокрема й Україною.

Україна та Іспанія мають великий потенціал для розвитку туризму, який може бути досягнутий за умови ефективного співробітництва між цими країнами. Україна пропонує свої унікальні культурні та природні ресурси, тоді як Іспанія відома своїм багатим культурним та історичним наслідком. Оскільки обидві країни мають розвинену туристичну інфраструктуру, співпраця може сприяти не лише збільшенню туристичного потоку, а й поліпшенню якості послуг та розвитку нових туристичних маршрутів.

Також, враховуючи те, що Іспанія є одним із найбільших інвесторів в Україні, співробітництво в галузі туризму може бути важливим фактором, який сприятиме розвитку економічної співпраці між цими країнами.

Метою курсової роботи є розкрити особливості процесу становлення і розвитку українсько-іспанського співробітництва в сфері туризму від моменту проголошення незалежності України.

Для реалізації зазначеної мети авторка ставить перед собою такі **завдання**:

1. визначити понятійний апарат дослідження;
2. розкрити актуалізацію міжнародного співробітництва в галузі туризму в умовах євроінтеграції;
3. охарактеризувати організацію туризму в Іспанії як досвід для України;
4. дослідити основні напрями українських туристичних потоків в Іспанію;
5. визначити напрями та перспективи співробітництва український та іспанських міст в сфері туризму;

Об'єктом дослідження є співробітництво між Україною та Іспанією в сфері туризму.

Предметом дослідження є проблемні та перспективні напрямки українсько-іспанського співробітництва в сфері туризму.

При виконанні курсової роботи були використано **методи**: аналіз та синтез застосовувався під час обробки зібраного матеріалу. при поданні

матеріалу про двосторонню взаємодію у туристичній сфері; логічний та структурний методи – для дослідження виникнення українсько-іспанської співпраці; порівняння – при описі внутрішнього стану держав; метод узагальнення – при написанні висновків. За допомогою статистичного методу узагальнено показники, що демонструють аспекти україно-іспанського співробітництва. Контент-моніторинг виконаний з метою аналізу основних напрямків двостороннього співробітництва України та Іспанії для визначення можливості даної співпраці.

У якості **інформаційної бази** використовувалися: статистичні збірники з питань розвитку українсько-іспанського співробітництва, річні звіти туристичних підприємств, звіти Всесвітньої туристичної організації, туристичні та економічні посібники.

Структурно курсова робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і літератури, резюме та додатків. Обсяг курсової роботи становить 33 сторінки.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ

1.1. Понятійний апарат дослідження

Перш за все, варто зазначити, що туризм є складним і багатогранним явищем, яке можна розглядати з різних точок зору. Залежно від цілей дослідження, можна виділити різні аспекти туризму, такі як культурний, спортивний, медичний, екологічний, географічний та інші.

Для проведення досліджень у галузі туризму необхідно мати чітке розуміння основних понять та термінології. Наприклад, одним з найважливіших понять є "туризм". Туризм можна визначити як подорожі за межі свого місця проживання з різними цілями, такими як відпочинок, розваги, культурний обмін тощо. Іншим важливим поняттям є "турист". Турист - це особа, яка здійснює подорож за межі свого місця проживання з метою відпочинку, розваг або культурного обміну.

Окрім цього, дослідники туризму часто використовують такі терміни, як "туристичний потік", "туристична інфраструктура", "туристичний продукт", "туристична привабливість" та інші. Важливо мати чітке розуміння цих термінів, оскільки вони допомагають у розумінні складної структури туризму та його впливу на економіку та суспільство [4, с. 3].

Окрім основних понять та термінів, варто звернути увагу на класифікацію туризму. Залежно від різних критеріїв, можна виділити такі типи туризму. Окрім основних понять та термінів, варто звернути увагу на класифікацію туризму. Залежно від різних критеріїв, можна виділити такі типи туризму, як:

За метою подорожі:

- Відпочинковий туризм
- Культурний туризм
- Спортивний туризм
- Медичний туризм
- Бізнес-туризм

- Екотуризм

За типом транспорту:

- Автотуризм
- Авіатуризм
- Залізничний туризм
- Водний туризм

За тривалістю подорожі:

- Короткостроковий туризм
- Довгостроковий туризм
- Експедиційний туризм

За місцем подорожі:

- Внутрішній туризм

- Зарубіжний туризм

- Внутрішньокраїнний туризм

За формою організації подорожі:

- Індивідуальний туризм
- Груповий туризм
- Колективний туризм

Класифікація туризму допомагає визначити особливості та потреби різних видів туристів та розробляти ефективні стратегії розвитку туризму в різних регіонах. Крім того, важливо звернути увагу на тенденції розвитку туризму в сучасному світі, такі як еко-туризм, громадський туризм, технологічний туризм тощо. Ці тенденції диктують нові вимоги до інфраструктури, послуг та маркетингових стратегій у галузі туризму [4, с. 6].

У підсумку, понятійний апарат дослідження у галузі туризму допомагає зрозуміти складну структуру туризму та визначити різні аспекти туризму для подальшого дослідження та розвитку галузі. Класифікація туризму допомагає розробити ефективні стратегії розвитку туризму в різних регіонах та забезпечити задоволення потреб туристів, збільшення доходів галузі та підвищення якості послуг для туристів. Понятійний апарат туристичної галузі є основою для дослідження та розвитку галузі, що сприяє збільшенню її конкурентоспроможності та розвитку як внутрішнього, так і зарубіжного туризму. Тому, розуміння та застосування понятійного апарату є необхідною передумовою для ефективного розвитку туризму та підвищення його впливу на соціально-економічний розвиток країни [5, с. 10].

1.2. Актуалізація міжнародного співробітництва в галузі туризму в умовах євроінтеграції

Актуалізація міжнародного співробітництва в галузі туризму стала одним із головних завдань для багатьох країн у зв'язку з процесом євроінтеграції. Це пов'язано з тим, що в рамках європейської інтеграції збільшується потік туристів між країнами, тому необхідно співпрацювати у сфері туризму для розвитку цієї галузі.

Одним із прикладів успішної актуалізації міжнародного співробітництва в галузі туризму є Україна. Після отримання статусу країни-кандидата на вступ до Європейського Союзу, Україна почала активно працювати над розвитком туристичної інфраструктури та вдосконаленням законодавства в сфері туризму. У результаті такої роботи було запроваджено безвізовий режим для громадян ЄС, що сприяло збільшенню потоку туристів з цих країн. Також були підписані ряд міжнародних документів, спрямованих на розвиток туризму в Україні та сприяння міжнародному співробітництву в цій галузі [8, с. 45].

Європейський Союз, зокрема, намагається розвивати туризм як галузь, яка може стати важливим джерелом доходів для країн-членів. За даними Всесвітньої організації туризму, у 2019 році в ЄС було зареєстровано понад 700 мільйонів міжнародних туристів, що становить більше половини всіх міжнародних туристичних прибутків у світі. Таким чином, туризм є важливим елементом економіки країн-членів ЄС. Однак, зростання туризму може мати негативний вплив на довкілля, культурну спадщину та соціальну структуру країн. Щоб зменшити ці наслідки, необхідно здійснювати міжнародне співробітництво в галузі туризму, зокрема, за допомогою створення спільних проектів, обміну досвідом та координації заходів між країнами [15].

Однією з основних переваг міжнародного співробітництва в галузі туризму є можливість обміну досвідом та знаннями. Це дозволяє країнам взаємно використовувати технології та розробки, що забезпечує покращення

рівня якості та конкурентоспроможності туристичного продукту. Також, співробітництво допомагає зменшити конкуренцію між країнами та регіонами, а замість цього створює сприятливі умови для спільного розвитку. Євроінтеграція, у свою чергу, надає нові можливості для розвитку міжнародного туризму. Вступ до ЄС відкриває доступ до більшої кількості туристів, можливості отримання фінансової та технічної підтримки для розвитку інфраструктури та підвищення якості послуг, а також забезпечує підвищення стандартів та норм у галузі туризму. Однак, для того щоб використовувати ці можливості на повну потужність, необхідно вдосконалювати правову базу та стандарти у галузі туризму в країнах-членах ЄС. Також необхідно сприяти розвитку інфраструктури, підвищенню якості туристичних послуг та просуванню туристичної інформації про країни-члени [3, с. 23].

Важливою складовою актуалізації міжнародного співробітництва в галузі туризму є також розвиток ділового туризму, оскільки він має великий потенціал для розвитку міжнародних бізнес-відносин та обміну досвідом між країнами [6, с.16].

У підсумку, актуалізація міжнародного співробітництва в галузі туризму в умовах євроінтеграції має великий потенціал для розвитку економіки країн та поліпшення якості життя їх громадян. Це можливо досягнути за допомогою розвитку інфраструктури, підвищення якості послуг та обміну досвідом між країнами. Тому, я вважаю, що міжнародне співробітництво в галузі туризму має бути однією з пріоритетних задач країн-членів ЄС.

РОЗДІЛ 2. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА УКРАЇНСЬКО-ІСПАНСЬКОГО СПІВРОБІТНИЦТВА В СФЕРІ ТУРИЗМУ

2.1. Організація туризму в Іспанії як досвід для України

Іспанія - це одна з найбільш популярних туристичних країн у світі, що приваблює мільйони туристів з усього світу. У 2019 році Іспанія отримала більше ніж 83 мільйони туристів, що приносить країні значні доходи та сприяє розвитку інфраструктури туризму. Організація туризму в Іспанії є прикладом ефективної роботи держави та туристичної галузі, яку можна використовувати як досвід для розвитку туризму в Україні [7].

Основні складові успіху організації туризму в Іспанії:

1. Розвиток інфраструктури та послуг для туристів. Іспанія вкладає значні кошти у розвиток інфраструктури та підвищення якості послуг для туристів. Вона має велику кількість готелів, курортів, ресторанів та інших закладів, які задовольняють потреби різних категорій туристів.
2. Різноманітність туристичної пропозиції. Іспанія пропонує різноманітні види туризму, такі як пляжний, культурний, гастрономічний, еко-туризм та інші, що приваблюють різні категорії туристів.
3. Маркетингова стратегія. Іспанія активно використовує маркетингові інструменти для просування туристичного продукту. Наприклад, рекламні кампанії, участь у міжнародних туристичних виставках, використання соціальних мереж та інтернет-ресурсів для просування туристичного продукту Іспанії. Іспанія також активно використовує програми лояльності для залучення повторних клієнтів та збереження репутації як провідного туристичного напрямку.

Цікавою є також ідея створення туристичних маршрутів з іншими країнами, такими як Португалія та Марокко, для збільшення кількості туристів, що приїжджають до регіону. Іспанія активно співпрацює з іншими країнами для збільшення розмаїття туристичних продуктів та збільшення числа туристів. Для України важливо було б взяти на озброєння досвід Іспанії та використовувати його для покращення туристичної галузі в країні.

Пропонується впроваджувати маркетингові інструменти для просування туристичного продукту України, такі як рекламні кампанії, участь у міжнародних туристичних виставках, використання соціальних мереж та інтернет-ресурсів [2, с. 55].

Також варто активно взяти участь у програмах лояльності для залучення повторних клієнтів та збереження репутації країни як туристичного напрямку. Крім того, важливо співпрацювати з іншими країнами, щоб розширити розмаїття туристичних продуктів та збільшити кількість туристів. Для підвищення привабливості України для іноземних туристів, можна розробити нові тури. Дійсно, для підвищення привабливості України для іноземних туристів можна розробити нові туристичні продукти. Важливо розуміти, що нові туристичні продукти повинні бути насамперед оригінальними та цікавими для цільової аудиторії.

Однією з можливих ідей є розвиток еко-туризму. Україна має багату природу, тому розвиток еко-туризму може стати одним з перспективних напрямків. Можна запропонувати екскурсії в національні парки, заповідники та регіони з чистою екологією. Такі екскурсії можуть включати в себе активний відпочинок, наприклад, велосипедні та піші прогулянки, рафтинг та інші види спорту. Крім того, можна запропонувати тури знайомства з національною культурою та кухнею, зокрема з традиційними стравами та напоями.

Ще одним напрямком може стати релігійний туризм. Україна має багату історію та культуру, тому можна запропонувати туристам відвідати церкви, монастирі та інші релігійні місця, де вони зможуть дізнатися більше про українську історію та культуру. Такі тури можуть бути цікаві для іноземних туристів з різних країн, зокрема з країн, де християнська культура є важливою складовою культурного спадку.

Також, можна розглянути можливість розвитку гастротуризму. Україна має багату кухню та традиційні страви, які можуть бути цікавими для іноземних туристів. Такі тури змогли б забезпечити іноземним туристам можливість побачити, як готуються українські страви та відчути смак

традиційної української кухні. Можливо, варто створити тематичні кулінарні тури, під час яких туристи зможуть відвідати місцеві кулінарні фестивалі, побувати на фермах, де вирощуються продукти, необхідні для приготування страв, та дізнатися про традиції та історію української кухні [17, с. 37].

Крім того, важливим елементом розвитку туризму в Україні може стати відкриття нових туристичних маршрутів, які б дозволили туристам побачити різноманітні архітектурні пам'ятки, історичні та культурні об'єкти. Такі маршрути могли б бути розроблені для різних категорій туристів, включаючи групові та індивідуальні тури. Також, можна створити тематичні маршрути, такі як маршрут «Українська література» або «Кулінарний маршрут України», які б включали в себе відвідування місць, пов'язаних з даними темами.

Нарешті, український туризм може розвиватися за рахунок розширення можливостей для активного відпочинку. Україна має великий потенціал для розвитку таких видів туризму, як велотуризм, похідництво та екотуризм. Наприклад, можна розробити маршрути для велосипедистів та пішоходів, які пролягали б через найкрасивіші куточки України та дозволяли б побачити найбільш цікаві місця країни. Також можна створити екотуристичні маршрути, де туристи матимуть можливість побачити непорушені ліси, гірські потоки та ріки, а також диких тварин, які живуть в цих місцях.

Окрім цього, важливо підвищувати якість та рівень обслуговування в туристичній галузі України. На жаль, часто відповідальні за обслуговування туристів люди не мають достатньої кваліфікації та не можуть надати якісних послуг. Тому необхідно підвищувати рівень навчання та підготовки фахівців в галузі туризму, забезпечувати їхню кваліфіковану підтримку та контролювати якість наданих послуг [22, с. 2].

Узагалі, розвиток туризму в Україні може стати одним з ключових напрямів економічного розвитку країни. Для цього необхідно створювати сприятливі умови для розвитку туристичної галузі, забезпечувати її підтримку та стимулювати інвестиції у цей сектор. Важливо також використовувати

сучасні маркетингові інструменти та технології для просування туристичного продукту України на міжнародному ринку.

Отже, організація туризму в Іспанії може бути цікавим досвідом для України. Важливо підвищувати рівень обслуговування та надавати якісні туристичні послуги, розвивати нові туристичні продукти та просувати їх на міжнародному ринку. Якщо Україна зможе реалізувати свій туристичний потенціал, то це може стати однією з ключових галузей економіки країни та сприяти її інтеграції в світову туристичну індустрію.

Однак, необхідно розуміти, що успішний розвиток туризму вимагає комплексного підходу та співпраці різних галузей економіки та владних структур. Необхідно залучати інвестиції у розвиток туристичної інфраструктури, підвищувати рівень кваліфікації працівників галузі, вдосконалювати правову базу туристичного бізнесу та забезпечувати належний рівень безпеки для туристів.

Україна може використовувати досвід країн, що успішно розвивають туризм, але водночас повинна брати до уваги свої унікальність та особливості. Таким чином, вдалий розвиток туризму в Україні може стати ключовим фактором розвитку країни та сприяти її інтеграції в світову туристичну індустрію [22, с. 5].

2.2. Напрями українських туристичних потоків в Іспанії

Українці дедалі більше обирають Іспанію як популярний напрямок туризму. Українські туристи часто відвідують Іспанію як у складі організованих груп, так і самотійно [10, с. 27].

Одним з основних потоків туристів з України є відпочинок на курортах Іспанії. Українські туристи часто обирають західне узбережжя Іспанії, зокрема, Коста-дель-Соль, Коста-Бланка та Коста-Брава. Тут розташовані найпопулярніші курорти Іспанії, де туристи можуть насолоджуватися красивими пляжами, сонцем та морськими розвагами.

Ще одним популярним напрямком туризму є екскурсійні тури. Українські туристи можуть відвідати столицю Іспанії, Мадрид, де знаходяться найвідоміші пам'ятки історії та культури, такі як Палац Реал та музей Прадо. Крім того, туристи можуть відвідати Барселону, де можна побачити шедеври Гауді, включаючи Саграду Фамілію та Парк Гуель. Також популярними місцями для відвідування є Севілья, Гранада та Валенсія [1, с. 145].

Культурний туризм також є досить популярним серед українських туристів. Іспанія має багату історію та культуру, яка виявляється в архітектурі, мистецтві та традиційній кухні. Туристи можуть відвідати музеї, галереї, монастирі та інші історичні пам'ятки.

Ще одним видом туризму є гастротуризм. Іспанія славиться своєю кухнею, тому цей вид туризму також дуже популярний серед українських туристів. Іспанська кухня має багато спільного зі східноєвропейською кухнею, тому для українських туристів це може бути особливо цікавим.

Іспанія пропонує безліч можливостей для гастротуризму, включаючи дегустації вина, екскурсії на кухні та участь у фестивалях іспанської кухні. Багато ресторанів пропонують спеціальні меню для туристів, які дозволяють спробувати найбільш популярні іспанські страви.

Також, у Іспанії є багато ринків та магазинів зі свіжими продуктами, де туристи можуть придбати місцеві продукти, такі як оливки, сир та мед.

Іспанія також славиться своїми місцевими ринками, де можна знайти різноманітні страви та продукти [1, с. 150].

Українські туристи можуть також відвідати Іспанію під час проведення фестивалів їжі та вина, таких як La Tomatina та La Rioja Wine Harvest Festival. Ці фестивалі пропонують туристам унікальну можливість спробувати місцеву їжу та вина, а також познайомитися з культурою та традиціями Іспанії.

Отже, гастротуризм є дуже популярним українським туристичним потоком до Іспанії, завдяки багатому кулінарному досвіду та можливостям для дегустацій та покупок місцевих продуктів. Іспанська кухня може бути особливо привабливою для українських туристів, оскільки вона має багато спеціальних рис, які співпадають з українською кухнею, такі як використання свіжих продуктів та національних спецій.

Одним з найбільш відомих іспанських страв є паелля - рис з морепродуктами, куркою або кроликом, а також з овочами. Це страва, яку можна знайти в будь-якому регіоні Іспанії, але кожен регіон має свій власний варіант паеллі. Наприклад, в Каталонії паелля готується з морепродуктів та рису Bomba, що дає їй свої характерні смакові властивості.

Іспанія також відома своїми винами, особливо червоними винами. Українські туристи можуть відвідати винні погреби, провести дегустації та придбати улюблені вина. Крім того, Іспанія має розвинену культуру закусок, які відомі як tapas. Це невеликі порції страв, які подаються з напоями у барах та ресторанах. Тапас можуть містити різні інгредієнти, включаючи морепродукти, м'ясо, овочі та сир.

Українські туристи можуть також відвідати ринки та місцеві продуктові магазини, щоб придбати місцеві спеціалітети та продукти. Наприклад, вони можуть купити оливкову олію, сир манчего, чорну іберійську свинину та інші місцеві делікатеси.

Українські туристи також можуть відвідати фестивалі їжі та вина, які проводяться по всій Іспанії протягом року. Наприклад, фестиваль вина у Ріохі проводиться щороку в вересні та включає дегустацію вина, культурні

події та різноманітні гастрономічні заходи. Фестиваль паеллі відбувається у місті Валенсія в серпні, де можна спробувати цей традиційний іспанський страву та відвідати культурні заходи, такі як концерти та виставки [10, с. 40]

Нарешті, українські туристи також можуть відвідати різноманітні міські екскурсії та відвідати найвідоміші пам'ятки Іспанії, такі як Саграда Фамілія у Барселоні, Альгамбра у Гранаді, Ель Парке Гуель у Барселоні та Реал Алькасар у Севільї. Іспанія також має багато прекрасних пляжів, де туристи можуть насолоджуватись морським вітром та сонцем.

Отже, українські туристи демонструють значний інтерес до Іспанії як місця для відпочинку та подорожей. Основними туристичними потоками з України є туристи, які шукають спокійний відпочинок на пляжах, туристи, які цікавляться культурою та історією країни, та туристи, які цікавляться гастрономією та виноробством. Забезпечення високої якості обслуговування та розвиток нових туристичних продуктів можуть збільшити привабливість України для іноземних туристів та підвищити їхній інтерес до відвідування країни. Це дійсно цікава тенденція, яка свідчить про зростаючу популярність Іспанії серед українських туристів [17, с. 179].

Щодо збільшення привабливості України для іноземних туристів, то важливо звернути увагу на кілька аспектів. По-перше, важливо забезпечити високу якість обслуговування в туристичному секторі, включаючи готелі, ресторани, транспорт та інші послуги. Це може допомогти створити позитивний імідж України серед іноземних туристів та збільшити їхню лояльність до країни.

По-друге, розвиток нових туристичних продуктів може допомогти залучити більше іноземних туристів до України. Наприклад, це може бути розвиток екотуризму, культурного туризму, спортивного туризму та інших форм туризму. Важливо також просувати ці продукти на зарубіжних ринках та залучати до цього міжнародних туроператорів.

По-третє, важливо підтримувати розвиток туристичної інфраструктури в країні, зокрема, побудову та покращення інфраструктури для транспорту,

розвиток мережі готелів та іншого туристичного житла, а також створення зручних умов для туристів на місцях.

Узагалі, розвиток туризму може бути важливим джерелом економічного зростання та привабливістю для іноземних інвесторів. Тому важливо продовжувати працювати над покращенням умов для туризму в Україні та розвиванням туристичної галузі в цілому. Це може включати залучення інвестицій у розвиток туристичної інфраструктури, створення та підтримку туристичних маршрутів та атракціонів, розвиток послуг для туристів, просування культурного, гастрономічного та інших видів туризму [19, с. 91].

Додатково, важливо підтримувати стабільність та безпеку в країні, оскільки це є важливим фактором для туристів, які шукають місця для відпочинку та подорожей. Також важливо працювати над підвищенням рівня сервісу та культурної свідомості в туристичній галузі, щоб забезпечити позитивний досвід для туристів та сприяти розвитку туризму в Україні.

Усі ці заходи можуть допомогти збільшити інтерес до України як туристичної дестинації та залучити більше іноземних туристів до країни, що в свою чергу може підвищити рівень доходів та сприяти розвитку економіки [21].

РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ УКРАЇНСЬКО-ІСПАНСЬКОГО СПІВРОБІТНИЦТВА В СФЕРІ ТУРИЗМУ

3.1. Культурно-пізнавальний туризм як перспективний напрям українсько-іспанського співробітництва в сфері туризму

Культурно-пізнавальний туризм є одним з найбільш перспективних напрямів українсько-іспанського співробітництва в сфері туризму. Іспанія - це країна зі складною та довгою історією, великою культурною спадщиною, красивою природою та багатою кухнею. Ці фактори привертають до Іспанії багато туристів з усього світу, в тому числі з України.

Культурно-пізнавальний туризм передбачає відвідування культурних та історичних пам'яток, музеїв, галерей мистецтва, національних парків та заповідників. У Іспанії є багато таких місць, які можуть зацікавити українських туристів. Наприклад, Барселона, Мадрид, Гранада, Севілья, Валенсія, Толедо та багато інших міст, які славляться своїми культурними та історичними пам'ятками [19].

Одним з найбільш популярних музеїв в Іспанії є Прадо в Мадриді. Цей музей є одним з найбільших та найвідоміших музеїв мистецтва у світі. Він містить найбільшу колекцію іспанського мистецтва від середньовіччя до 19 століття. Також у Мадриді є інші відомі музеї, такі як Музей королівських колекцій та Музей Софії, де представлені сучасні та сучасне мистецтво.

Гранада - це місто, відоме своєю історією та культурою. Однією з найбільш відомих пам'яток міста є Альгамбра - фортеця та палац, який був увійшов до списку Світової спадщини ЮНЕСКО. Багато туристів відвідують Альгамбру, щоб побачити її величну архітектуру та гарні сади. Однак, Гранада має ще багато інших цікавих пам'яток, які теж варто відвідати. Іншою популярною пам'яткою Гранаді є Собор Святого Якова - католицький собор з унікальною архітектурою, де зберігається найбільший орган у світі. Також, варто відвідати Королівську каплицю, де знаходиться мавзолей католицьких монархів Ізабели I та Фердинанда II, які відіграли важливу роль у історії Іспанії.

Поза цими пам'ятками, Гранада є містом, де є багато музеїв, які присвячені різним аспектам культури та історії міста. Наприклад, музей Альхамбри, де відображені історія та архітектура цієї знаменитої пам'ятки, або музей Сакрального мистецтва, де виставлені колекції релігійного мистецтва, зокрема роботи відомих іспанських художників.

Крім того, Гранада є містом, де дуже розвинена музична сцена. У місті проводяться різноманітні концерти, фестивалі та музичні вистави. Особливо варто згадати фестиваль Флавія, який відбувається щороку в вересні, де виступають відомі іспанські та міжнародні музиканти.

Не можна забувати також про іспанську кухню, яка є однією з найбільш популярних у світі. Гранада не є винятком і пропонує безліч ресторанів та кав'ярень, де можна скуштувати найрізноманітніші страви і напої. Варто відвідати традиційний іспанський ринок Меркадо де Атарфей, де можна купити свіжі місцеві продукти та скуштувати традиційні страви з ними.

Іншим цікавим містом для культурно-пізнавального туризму є Барселона. Це місто відоме своєю архітектурою, мистецтвом та культурою. Однією з найбільш відомих пам'яток Барселони є Базиліка Святого Роду, яку було розпочато будувати в 1882 році і яка досі не готова. Також варто відвідати Парк Гуель, який був створений архітектором Антоніо Гауді.

Одним з найвідоміших музеїв Барселони є Пінакотека, яка містить найбільшу колекцію картин й інших творів мистецтва в Іспанії. Також варто відвідати Музей Пабло Пікассо, який містить колекцію робіт знаменитого художника. Барселона також відома своєю кухнею, і це місто пропонує безліч місць, де можна скуштувати найрізноманітніші іспанські страви та напої. Одним з найпопулярніших місць є район Ель Раваль, де зосереджено багато ресторанів, кав'ярень та барів [14].

Українські туристи також можуть відвідати Мадрид - столицю Іспанії, де багато музеїв, галерей та історичних пам'яток. Однією з найвідоміших пам'яток є Музей Пікассо, який містить найбільшу колекцію творів Пабло Пікассо на світі. Також варто відвідати Королівський палац Мадрида, який розташований на величезній площі Палацова, та був споруджений у XVIII

столітті. Відвідувачі можуть також побачити велику кількість музеїв, таких як Музей національного мистецтва Рейна Софії, Музей Тисячоліття та Палац Лопеса Дега.

У Мадриді також є багато парків та садів, які можна відвідати, таких як Ретіро - найбільший парк у центрі міста, який має багато історичних пам'яток та озер, та Мадридський зоопарк, який пропонує багато цікавих експонатів та тварин. Недалеко від Мадрида знаходиться місто Толедо, яке є одним з найбільш відомих історичних міст Іспанії. Це місто, яке відоме своєю архітектурою та культурою, було колискою культури, що розквітала в епоху Середньовіччя. Тут можна побачити багато катедр, палаців та церков, а також відвідати музей Ель Греко, який містить найбільшу колекцію творів цього видатного художника.

Українські туристи також можуть відвідати багато інших міст Іспанії, таких як Барселона, Валенсія, Севілья, Більбао та багато інших. Кожне з цих міст має свій власний характер та культуру, що робить їх особливими та привабливими для відвідування.

Українсько-іспанське співробітництво - Україна та Іспанія мають вже довгу історію співпраці у багатьох галузях, включаючи туризм. Культурно-пізнавальний туризм може стати додатковим приводом для розвитку співробітництва між країнами [20, с. 58].

Однією з переваг українсько-іспанської співпраці в галузі туризму є близькість країн. Україна та Іспанія знаходяться в різних кінцях Європи, проте наявність прямих авіарейсів між країнами значно спрощує подорожі. Крім того, наявність візового співробітництва між Україною та Європейським Союзом дає українським туристам можливість легко відвідувати Іспанію.

Українські туристи є потужним ринком для Іспанії. За даними Міністерства туризму Іспанії, у 2019 році понад 88 тисяч українських туристів відвідали Іспанію, що становить зростання на 25% порівняно з попереднім роком. Іспанські туроператори та готелі активно рекламують свої

послуги в Україні, що сприяє популярності Іспанії серед українських туристів [20, с. 70].

Проте, є ще багато можливостей для поглиблення співробітництва між Україною та Іспанією в галузі культурно-пізнавального туризму. Українські туристи можуть зацікавитися менш відомими місцями в Іспанії, що відкривають багато нових можливостей для пізнання культури та історії країни. Крім того, Іспанія може привернути українських туристів традиційними святами та фестивалями, такими як Фестиваль Томатів в Буньолі, який щорічно привертає тисячі відвідувачів з усього світу.

З метою поглиблення співробітництва в галузі туризму між Україною та Іспанією, можна розглянути ряд заходів. По-перше, варто підтримувати обмін туристичними делегаціями між двома країнами, що дозволить поглибити знання про туристичні можливості та популярні напрямки в кожній країні. Також варто розвивати культурний обмін, організовувати виставки, конференції та інші заходи, які привернуть увагу туристів з обох країн.

Підсумовуючи, слід зазначити, що культурно-пізнавальний туризм є перспективним напрямом для розвитку українсько-іспанського співробітництва в галузі туризму. Іспанія має багатий культурний досвід та незліченні туристичні маршрути, які можуть привернути увагу українських туристів. Обмін туристичними делегаціями та розвиток культурного обміну допоможуть збільшити потік туристів між двома країнами та сприятимуть поглибленню взаєморозуміння між ними [11].

3.2. Напрями співробітництва український та іспанських міст в сфері туризму

Україна та Іспанія - це дві країни, які мають великий туристичний потенціал і можуть забезпечити своїм гостям незабутні враження та досвід. У зв'язку з цим, співробітництво українських та іспанських міст в галузі туризму є дуже перспективним напрямом, який може допомогти обома країнам залучати більше туристів та збільшувати свій туристичний потенціал.

Один з напрямків співробітництва між українськими та іспанськими містами - це обмін туристичним досвідом та знаннями. Наприклад, іспанські міста можуть надавати українським колегам знання про свою культуру, історію, традиції та туристичні маршрути. У свою чергу, українські міста можуть надати іспанським колегам знання про свої культурні та історичні пам'ятки, традиції та кухню. Цей обмін досвідом та знаннями може допомогти покращити якість туристичних послуг у обох країнах та збільшити інтерес до відвідування туристичних об'єктів [9].

Ще одним напрямком співробітництва між українськими та іспанськими містами є створення спільних туристичних проектів. Наприклад, можна організовувати спільні туристичні маршрути, які будуть включати відвідування культурних та історичних пам'яток обох країн. Такі проекти можуть бути цікавими для туристів, оскільки вони зможуть пізнати культуру та історію двох країн, а також насолодитися кращими зразками мистецтва, архітектури та гастрономії.

Одним з прикладів таких спільних проектів може бути маршрут "Культурна спадщина Іспанії та України". Цей маршрут може включати такі місця, як Альгамбра в Гранаді, Музей Прадо в Мадриді, Кафедральний Собор Святого Вітта в Празі та Подільський район у Києві. Крім відвідування культурних та історичних пам'яток, такий маршрут може також включати кулінарні майстер-класи, де туристи зможуть навчитися готувати страви іспанської та української кухні.

Крім того, українські та іспанські міста можуть також співпрацювати у відкритті нових туристичних маршрутів, які будуть орієнтовані на певні теми або інтереси. Наприклад, таким маршрутом може бути "Маршрут Стародавніх Фортець", який включатиме відвідування фортець і замків українських та іспанських міст. Цей маршрут може бути особливо цікавим для любителів історії та архітектури, а також для тих, хто бажає насолодитися видами неймовірної краси.

Крім того, можна створити спільний проект по розвитку еко-туризму. Україна та Іспанія є країнами з неймовірною природною красою, і такий проект може залучити багато туристів, які бажають насолодитися природою та дізнатися більше про екологію країн.

Важливо зазначити, що співробітництво між українськими та іспанськими містами в сфері туризму має великий потенціал та може стати важливим інструментом для розвитку туризму в обох країнах. Це не тільки забезпечить додатковий потік туристів, але й допоможе підвищити рівень культурного обміну та розуміння між країнами. Для досягнення успіху в цьому напрямку необхідна активна підтримка державних органів, бізнесу та громадськості. Також важливо пам'ятати, що розвиток туризму повинен бути здійснений з урахуванням екологічних та соціальних аспектів для збереження природних та культурних ресурсів країн [18].

Загалом, співпраця між українськими та іспанськими містами в галузі туризму може мати позитивний вплив на обидві сторони, створюючи нові можливості для розвитку та співпраці. Це дозволяє розвивати туризм у кожній з країн, залучати нових туристів та створювати нові робочі місця.

Зокрема, розвиток культурно-пізнавального туризму між Україною та Іспанією може стати перспективним напрямом співпраці. Обидві країни мають багату культуру та історію, які можуть бути цікавими для туристів. Такі міста як Київ, Львів, Гранада, Мадрид та багато інших мають великий потенціал для туристичного розвитку [23].

Одним з напрямків співпраці може бути обмін туристичними делегаціями. Це дозволить партнерам з кожної країни побачити, як функціонує туризм у партнерському місті, ознайомитися з культурою та історією країни, обмінятися досвідом та ідеями щодо подальшого розвитку туризму.

Також важливо розробляти спільні маркетингові та рекламні кампанії. Зараз існує багато різних технологій та соціальних мереж, що дозволяють ефективно просувати туристичні маршрути та пакети. Використання таких інструментів може допомогти партнерам з України та Іспанії привернути увагу туристів та збільшити потоки туристів в обидві країни.

Також створення спільних туристичних проектів може стати важливим кроком до співпраці між містами. Наприклад, в Україні є багато цікавих місць, які можуть зацікавити іспанських туристів. Одним з таких місць є Карпати - гірський хребет, що простягається на заході України. Тут можна насолоджуватися красою гірських пейзажів, відвідати курорти та купальні, прогулятися на конях чи здійснити піший похід. [19, с. 93]

У рамках спільних туристичних проектів можна організовувати тури в Карпати для іспанських туристів, які бажають пізнати культуру та природу України. Такі тури можуть включати в себе відвідування місцевих гірських селищ та міст, де можна познайомитися з українською культурою та традиціями.

Іншим цікавим напрямом співпраці може стати взаємне просування культурних заходів. Наприклад, українські міста можуть запрошувати іспанських митців на свої фестивалі та концерти, а іспанські міста - українських. Такі заходи можуть збільшити інтерес до культури кожної країни серед туристів, а також сприяти обміну досвідом та знаннями між митцями.

Крім того, створення спільних культурно-освітніх проектів може стати важливим кроком до співпраці між містами. Наприклад, можна організовувати обміни між учнями та студентами з різних країн, що

дозволить їм познайомитися з культурою та мовою іншої країни, а також розширити свій кругозір та знання.

Отже, співпраця між українськими та іспанськими містами в галузі туризму має великий потенціал для розвитку та поглиблення взаємовідносин. З одного боку, це може допомогти залучати нових туристів та пропагувати культуру та історію обох країн. З іншого боку, це може допомогти зблизити народи та створити нові можливості для співпраці в інших галузях.

Одним з напрямків співпраці є обмін досвідом та знаннями в галузі туризму. Україна може вивчити досвід Іспанії у залученні туристів та розвитку туризму, а Іспанія може вивчити досвід України у розвитку туризму в малоексплуатованих регіонах.

Також важливим напрямком є спільний маркетинг туристичних послуг та просування обох країн на міжнародному рівні. Це може включати організацію спільних промоакцій, участь в міжнародних виставках та конференціях, а також рекламну кампанію в соціальних мережах [13, с. 40].

Створення спільних туристичних проектів також може сприяти розвитку співпраці між містами. Наприклад, можна створити спільний туристичний маршрут, який буде включати відвідування культурних та історичних пам'яток обох країн. Це може стати цікавим для туристів та допомогти залучити нових відвідувачів.

Також можна сприяти розвитку співпраці між містами за допомогою обміну студентами та молодіжними делегаціями. Це допоможе молоді пізнати культуру та історію іншої країни, обмінятися досвідом та знаннями, а також побудувати нові міжнародні стосунки. Такі обміни можуть стати джерелом нових ідей та проектів, що сприятимуть подальшому розвитку туризму та культурної співпраці між країнами.

Одним з прикладів такого обміну є програма Erasmus+, яка надає можливість студентам з України та Іспанії навчатися та працювати за кордоном. Ця програма сприяє розвитку міжнародного співробітництва та сприяє обміну знаннями та досвідом між молоддю з різних країн. Також існують інші програми та ініціативи, які допомагають студентам та

молодіжним делегаціям з України та Іспанії пізнати культуру та історію іншої країни, зокрема в галузі туризму [23, с. 165]

Узагалі, співпраця між містами в галузі туризму може мати значний позитивний вплив на обидві сторони. Вона сприяє розвитку туризму, економіки та культурної співпраці між країнами. При цьому важливо враховувати особливості кожної країни та міста, а також уникати копіювання та підробки інших культур. Розвиток туризму має бути здійснюваний з урахуванням потреб та інтересів місцевого населення та збереження природного та культурного спадщини країни [16, с. 170].

ВИСНОВКИ

Вплив Іспанії на європейському та світовому просторі значно зріс за останні роки. За роки свого членства в ЄС країні вдалося зайняти гідне місце серед європейських держав, збільшити свою роль на міжнародній арені та закріпити свої позиції в якості «мосту», який пов'язує ЄС з Латинською Америкою та країнами Магрибу. Іспанія може стати взірцем для подальшої трансформації України, а також її надійним партнером і союзником у різноманітних сферах.

Сьогодні Україна має гарні зовнішньоекономічні стосунки з Іспанією та намагається підтримувати та активно розвивати ці відносини. Останнім часом між цими країнами зберігаються позитивні тенденції збільшення обсягів двосторонньої торгівлі. Як експорт товарів і послуг, так і імпорт з України в Іспанію збільшувався, причому експорт суттєво перевищував імпорт.

Українсько-іспанське співробітництво в сфері туризму також має великий потенціал для розвитку. Українські туристи демонструють значний інтерес до Іспанії як місця для відпочинку та подорожей, а Іспанія, у свою чергу, може пропонувати різноманітні туристичні продукти для українських туристів.

Проте, для досягнення повного потенціалу співробітництва необхідно продовжувати працювати над покращенням умов для туризму в Україні та розвитком туристичної галузі в цілому. Це може включати залучення інвестицій у розвиток туристичної інфраструктури, створення та підтримку туристичних маршрутів та атракціонів, розвиток послуг для туристів, просування культурного, гастрономічного та інших видів туризму.

Усі ці заходи можуть допомогти збільшити інтерес до України як туристичної дестинації та залучити більше іноземних туристів до країни, що в свою чергу може підвищити рівень доходів та сприяти розвитку економіки. Отже, розвиток українсько-іспанського співробітництва в сфері туризму має великий потенціал та може стати важливим чинником розвитку економіки обох країн.

РЕЗЮМЕ

Сергієнко Милана Юрївна

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ УКРАЇНСЬКО-ІСПАНСЬКОГО СПІВРОБІТНИЦТВА В СФЕРІ ТУРИЗМУ

Курсова робота присвячена дослідженню українсько-іспанського співробітництва в сфері туризму. Мета роботи – проаналізувати стан та перспективи українсько-іспанського співробітництва в сфері туризму та виявити шляхи його подальшого розвитку. Завдання роботи: визначити понятійний апарат дослідження; розкрити актуалізацію міжнародного співробітництва в галузі туризму в умовах євроінтеграції; охарактеризувати організацію туризму в Іспанії як досвід для України; дослідити основні перспективи українських туристичних потоків в Іспанію; проаналізувати культурно-пізнавальний туризм як перспективний напрям українсько-іспанського співробітництва в сфері туризму; визначити напрями співробітництва український та іспанських міст в сфері туризму. Об'єктом дослідження є стан та перспективи співробітництва між Україною та Іспанією в галузі туризму. Дослідження охоплює аналіз поточного стану туристичного ринку та розвитку туристичної інфраструктури обох країн, перспективи подальшого розвитку співпраці в галузі туризму, а також існуючі проблеми та можливості їх подолання. А предметом – є взаємодія України та Іспанії в галузі туризму, яка включає в себе обмін туристичними потоками, розвиток туристичної інфраструктури, співпрацю між туристичними компаніями та організаціями обох країн, а також популяризацію туристичних можливостей своїх країн на міжнародному ринку.

В курсовій роботі досліджує важливі аспекти розвитку туризму між Україною та Іспанією. У роботі було встановлено, що туризм є важливим джерелом економічного зростання та привабливістю для іноземних інвесторів обох країн. На основі аналізу перспектив, було встановлено, що українсько-іспанське співробітництво в сфері туризму має великий потенціал для подальшого розвитку та підвищення привабливості країн для іноземних туристів та інвесторів. Для цього необхідно забезпечити високу якість обслуговування, розвивати нові туристичні продукти та підвищувати інвестиційну привабливість країн, зроблено висновки щодо продовжування працювати над покращенням умов для туризму в Україні та розвитком туристичної галузі в цілому.

Ключові слова: Українсько-іспанське співробітництво, туризм, культурно-пізнавальний туризм, інфраструктура, співпраця, потенціал, архітектура, Україна, Іспанія.

RESUME

SERHIENKO MYLANA YURYIVNA

STATE AND PROSPECTS OF UKRAINIAN-SPANISH COOPERATION IN TOURISM

The course work is devoted to the study of Ukrainian-Spanish cooperation in the field of tourism. The purpose of the work is to analyze the state and prospects of Ukrainian-Spanish cooperation in the field of tourism and to identify ways of its further development. Job tasks: programming conceptual research apparatus; to reveal the actualization of international cooperation in the field of tourism in the conditions of European integration; describe the organization of tourism in Spain as an experience for Ukraine; to investigate the main prospects of Ukrainian tourist flows in Spain; to analyze cultural and educational tourism as a promising direction of Ukrainian-Spanish cooperation in the field of tourism; placement of areas of cooperation between Ukrainian and Spanish cities in the field of tourism. The object of the study is the state and prospects of cooperation between and Spain in the field of tourism. The study covers the analysis of the current state of the tourism market and the development of the tourism infrastructure of both countries, prospects for further development of cooperation in the field of tourism, as well as existing problems and opportunities to overcome them. The subject is the interaction of Ukraine and Spain in the field of tourism, which includes the exchange of tourist flows, the development of tourist infrastructure, cooperation between tourism companies and organizations of both countries, as well as the promotion of the tourism opportunities of their countries also on the international market.

The coursework examines important aspects of the development of tourism between Ukraine and Spain. The work established that tourism is a source of economic growth and attractiveness for foreign investors of both countries. Based on the perspective analysis, it was established that Ukrainian-Spanish cooperation in the field of tourism has great potential for further development and increasing the attractiveness of the country for foreign tourists and investors. To do this, it is necessary to ensure high quality of service, develop new tourist products and increase the investment attractiveness of the country, conclusions have been drawn regarding the continuation of work on improving conditions for tourism in Ukraine and the development of the tourism industry as a whole.

Keywords: Ukrainian-Spanish cooperation, tourism, cultural and educational tourism, infrastructure, cooperation, potential, architecture, Ukraine, Spain.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. А. О. Серебрянська. Географія та історія Іспанії: Посіб. З країнознавства: Київ. держ. лінгв. ун-т, 1998. 269 с.
2. Афанасьєв О. Є. Оцінка забезпеченості рекреаційно-туристськими ресурсами адміністративно-територіальних одиниць Королівства Іспанія. *Дніпропетровський національний ун-т. Вісник ДІТБ*. Вип. 11. 2007. С. 121-127.
3. Бусол Л.М., Левчук Л.О. Іспанія на світовому ринку туристичних послуг. *Український гуманітарний ліцей Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2015. Вип. «Молодий вчений» № 1 (16). С. 203–206.
4. Бабкин А. В. Специальные виды туризма : Феникс, 2008. 256 с.
5. Балабан Р. В. Україна – не Іспанія. Акценти соціально-політичного порівняння. *Наукові записки. Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса*. 2014. Вип. 2. С. 120–135.
6. Варламова Т. К. Все страны мира.: Рипол Классик. 2008. 209 с.
7. Гедін М.С., Васильчук В.М. Маркетингова стратегія туристичної сфери в регіонах України. Trends in the development of international tourism in the current context of globalization. Editors: Jadwiga Ratajczak, Victoriia Tsytko. Collective Scientific Monograph. Opole: The Academy of Management and Administration in Opole, 2020; ISBN 978-83-66567-07-8; pp. 215, illus., tabs., bibls. P. 91–101.
8. Гедін М.С. Інноваційні різновиди сучасного українського туризму. Стратегічні пріоритети туристичної галузі України в умовах євроінтеграції: історико-культурний та соціально-економічний аспекти/ за загальною редакцією В.В. Ципко. Київ: Видавництво Людмила, 2018. С. 162-174.
9. Годлевська В. Ю. Політика соціалістичного уряду Іспанії у сфері туризму як важливої галузі національної економіки (1982 – 1996 рр.). *Науковий вісник Ужгородського університету. Сер. : Історія*. 2013. Вип. 1. С. 112–119.
10. Городецька Г. І. Українські мігранти в Іспанії: оселення чи повернення? *Український соціум*. 2013. Вип. 2. С. 25–40.
11. Кнодель Л. В. Система образования в сфере туризма в Испании. *Вісник Луганського національного університету імені Т. Шевченка*. 2012. Вип. 4 (239). С. 181-190.
12. Кожановський, О. Два погляди на «етнонаціональну ситуацію» в Іспанії. *Народна творчість та етнологія*. 2010. Вип. 2. С.82-86.

13. Литвин М. В. Фінансування регіонального розвитку Іспанії в контексті досягнення сталого розвитку. *Вісник Дніпропетровського університету. Сер. : Менеджмент інновацій*. 2013. Вип. 2. С. 35 – 43.
14. Мельник М. П., Шевченко М. З., Бордун О. Ю. Інноваційний розвиток туризму. Європа : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 114 с.
15. Офіційний сайт Всесвітньої організації туризму. URL: <https://www.unwto.org/ru>.
16. Подлепіна П. О. Закордонний досвід організації туризм на сучасному етапі (на прикладі Іспанії). *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*. Вип. № 108. 2013. С. 169–174.
17. Полякова А. Н. Культурно-пізнавальний туризм в Іспанії. Київ : «Палітра», 2019. 200 с.
18. Пронкевич О. В. Культурний туризм і «винайдення» Іспанії. *Наукові праці. Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія». Сер. : Філологія. Літературознавство*. 2009. Т.124, Вип. 111. С. 91– 93.
19. Чалій В. Українсько - іспанський стратегічний діалог. Україна на шляху до ЄС: проблеми, здобутки, перспективи: Видавництво “Заповіт”, 2012. 160 с.
20. Федорова К. О. Політична криза в Іспанії та шляхи її вирішення. *Вісник Дніпропетровського університету. Серія : Філософія. Соціологія. Політологія*. 2013. Т. 21, Вип. № 23(3). С. 215– 222.
21. Юдіна О. І., Богородицька Г. Є., Маленок А. С. Перспективи присутності Іспанії на туристичному ринку України. *Університет митної справи та фінансів*. 2022. Вип. 43. С. 1–5.
22. Roger W. Barcelona & Catalonia. London: Dorling Kindersley, 2005. 180 р.

ДОДАТКИ

29 листопада 2021 року колишній Міністр освіти і науки Сергій Шкарлет і Посол Королівства Іспанії в Україні Сильвія Хосефіна Кортес Мартін підписали Декларацію про наміри щодо співробітництва у сфері загальної середньої освіти.

Українсько-іспанський бізнес-форум